

Sønderjylland 1927.

Af Thade Petersen.

1. Grænsen.

Sønderjylland, saaledes som det fremtræder efter Grænsedragningen i 1920 har et Omfang af 359.106 ha, hvoraf 135,102 hører til Haderslev, 130,852 til Tønder, 79,012 til Aabenraa og 44,140 til Sønderborg Amt. (H. ^{10/9}*). For at bøde paa en af de Vanskeligheder Grænsedragningen i 1864 førte med sig, bliver der imidlertid i Hygum Sogn taget 904 ha fra Haderslev Amt og lagt til Ribe Amt. (H. ^{2/4}). Fra det førstnævnte Omraade stammer, efter hvad Dr. Alnor oplyser, 5136 af dem, der i Krigen faldt paa tysk Side, 3,09 pCt. af Befolkningen mod 3,85 fra den tyske Del af Hertugdømmerne (Av. ^{13/3}). Den danske Stats Udgifter ved Grænsedragningen opgøres — dog meget misvisende — til 435,099,859 Kroner. (H. ^{20/4}).

Færdslen over Grænsen kræver nu mindre Opsyn. 35 Grænsegendarmer er opsagt til ^{31/4}. (H. ^{15/7}). I Forbindelse med den ny Grænsedragning staar det forholdsvis store Antal Ansøgninger fra Nordslesvig om dansk Borgerret, i 1927 122. (Av. ^{19/1}).

Repræsentanterne for det danske Mindretal forlod i August sammen med de andre Mindretal i Tyskland Mindretalskonferencen i Genève, fordi Friserne ikke havde faaet Adgang til Konferencen. (H. ^{25/8}) Om Mindretallenes Kaar ved den dansk-tyske Grænse sagde W. Schücking iøvrigt i København, at den Ordning, der her var truffet, opfyldte alle berettigede Krav. (H. ^{27/11}).

Grænsedragningens Retfærdighed er ogsaa i Aar ved flere Lejligheder bleven anerkendt af fremragende Tyskere. Saaledes skriver »Deutsche Zukunft«, at den falder saa nøje sammen med Befolkningens nationale Sindelag, som det i det hele er tænkeligt. (H. ^{4/4}). Et Udtryk

*) H = Hejmdal, Av. = Flensborg Avis, L = Nordslesvigsk Landbrugs- og Mejeritidende, Gr. = Grænsevagten 1927.

for Tilfredshed med den kan ogsaa findes i, at der fra tysk Side gennem Professor Scheel og Dr. Schifferer sattes et Arbejde i Værk for tysk-nordisk Samarbejde. (H. ¹⁰/₁₀). Den paatænkte tysk-nordiske Universitetsuge maatte dog opgives paa Grund af tysk-nationalistisk Modstand. (H. ¹⁰/₁₂). Udtryk for tysk Utilfredshed med Grænsen har der dog heller ikke i 1927 været Mangel paa. Hindenburg talte i Flensborg om Nordslesvig som tysk Moderjord (Av. ³¹/₅) og ved det tyske Gymnastikstævne i Flensborg taltes der om Udfald mod Grænsen. (Av. ⁵/₇). Pastor Schmidt angreb i Folketinget dansk Styre i Nordslesvig men blev som sædvanligt grundigt vist tilbage. (H. ¹⁵/₁₀). Værre var imidlertid et Angreb af en dansk Mand, Prof. Karl Larsen, paa det danske Mindretalsstyre som planlagt Opsagningspolitik. (H. ²⁴/₁₁. ²⁰/₁₁).

Til Grænsefremtoningerne kan endnu regnes Udgivelsen af Dr. Alnors tyske Haandbog i det slesvigske Spørgsmaals Historie, der imidlertid er ganske uvidenskabelig. (H. ²⁸/₁₀).

2. Nationalt Liv ved Grænsen.

a) Dansk Syd for Grænsen.

Antallet af dansk-talende er ifølge den tyske Statistik af ¹⁸/₆ 25 siden 1910 gaaet ned i Flensborg By fra 3706 til 1784, i Flensborg Kreds fra 966 til 329 og i Syd Tønder Kreds fra 4413 til 1901. I alt var der nu 5709 dansk-talende i Syd- og Mellemslesvig. Deraf talte 1543 begge Sprog. Hele Antallet er efter det gaaet tilbage med 50 pCt. siden 1910. (H. ¹¹/₁). Men Arbejdet for Bevarelsen af Danskheden svækkes ikke. Ved et Møde i Flensborg søgtes et dansk Samarbejde for Danskheden Syd for Grænsen sat i Værk. (H. ¹⁵/₁₁). Grænseforeningen, hvis Arbejde mest ligger der, har 35,500 Medlemmer, deraf 4966 i Sønderjylland. (Av. ¹⁰/₅). Aarsmødet i Flensborg var større end i Fjor, 5000 til Friluftsmøde. Dog har den slesvigske Forening mistet 268 Medlemmer. Den har nu 4187. (Av. ¹⁴/₆). I et dansk Idrætsstævne i Flensborg deltog Hold fra Flensborg, Harreslev, Østerby Mark, Skovlund, Jaruplund, Tarup og Slesvig. (Av. ⁹/₈). I April holdtes ogsaa et godt Gymnastikstævne i Flensborg. (Av. ²⁰/₄).

Endnu har Forældrene ikke faaet den selvfølgerige Ret til selv at bestemme Bornenes Undervisnings-

sprog. (H. ⁷/₅). Af Indenrigsministeren faar de dog et velvilligt Svar med Hensyn til Skole og Presse. (Av. ¹/₁₀). Endnu mere betyder det virkelige Fremskridt, at Døborgskolen for 3 Aar faar Statstilskudet forhøjet fra 5 M. til 40 M. pr. Barn. (H. ¹⁰/₁₁). Den har 325 Elever. (Av. ²/₅). 19 tog Afgangseksamen i 1927. (Av. ³/₄). I Jaruplund indviedes en ny dansk Skole. (Av. ²⁹/₃). I Marts sattes en dansk Ungdomsuge i Værk flere Steder. (Grv. 121).

For den danske Menighed i Flensborg er det af stor Betydning, at den har faaet overladt Helligaandskirken, som blev indviet ²⁸/₈. (H. ²⁹/₈). I »Ansgar« døbtes der i Aarets Løb 40 Børn, 109 blev konfirmeret, der var ca. 1500 Nadvergæster. (Av. ¹⁷/₅).

Fra Bogsamlingen i Flensborghus er udlaant 45,153 Bøger, og Læsestuen har været besøgt af 19,943. (H. ¹/₁₀). Mod Slutningen af Aaret fik »Flensborg Avis« endelig Byens Kundgørelser, derimod faar »Der Schleswiger« dem ikke. (Av. ²⁵/₁₂). En slesvigsk Kreditforening oprettes i Flensborg. (H. ²⁰/₁₂).

b) Tysk Syd for Grænsen.

Paa den nationale Konto faar og kræver Tyskerne stadig store Midler til Brug i Grænseegnene. Paa et Møde i »Landbund« i Hanved krævedes der tysk Kolonisation af Strøget op mod Grænsen. (H. ²²/₂). Provinslanddagen giver 200,000 M. til et »tysk Hus« i Flensborg. (H. ⁵/₄). Af 25 Millioner til tysk Grænsearbejde faar Slesvig-Holsten 3,5. (H. ¹²/₇). De økonomiske Forhold er vanskelige dernede. Flensborgs Budget er paa 11 Mill. M. (Av. ¹⁶/₃), og den laaner 7 Mill. til 9 pCt. (Av. ³/₃).

Flere af de Mænd, der indtog en fremragende Plads i tysk kulturelt Arbejde dernede, har trukket sig ud af det. Henningsen traadte tilbage som Forstander for Højskolen i Rendsborg, og Trænckner forlod i al Stilhed Landet, skuffet. (H. ¹⁰/₁₁). Professor Scheel nedlagde sit Hverv som Formand i Schleswigholsteinerbund (H. ²⁸/₁₁) efter at have lidt store Tab ved den nationalistiske Bedrager Kleinroden. (H. ¹⁰/₁₁).

c) Tysk i Nordslesvig.

Til Trods for, at den tyske politiske Ledelse holder haardt paa, at Tyskerne skal blive her i Landet og gøre

Krav paa alle de Rettigheder, de kan faa, flytter der dog stadig en Del af dem bort. Alene fra Tønder skal saaledes i kort Tid 8—10 Familier være flyttet Syd paa. (Av. $\frac{4}{10}$). Fri for indre Brydninger er de heller ikke. I Maj sprængtes deres Vælgerforening i Haderslev over Spørgsmaalet om Grænseflytning til Kongeaaen. (H. $\frac{24}{4}$). Dryanders udæskende Tale paa Knivsbjerg holdt heller ikke alle for betimelig. (H. $\frac{27}{6}$). Senere maatte »Apenrader Tageblatt« aabent indrømme, at der var en Revne i Mindretallet. (H. $\frac{1}{7}$). Stærkere kom det frem, da Raben angreb Pastor Schmidt (H. $\frac{12}{7}$), og Aarsmødet i Haderslev med 166 Stemmer mod 4 forkastede H. C. Hansens og Rabens Forslag om offentligt at gøre Kongeaaegrænsen til Maal for tysk Politik. (H. $\frac{27}{6}$). Da Kongeaaatyskerne udsendte andet Nummer af »Die Königsau« var imidlertid flere Navne udgaaet af deres Opraab. (H. $\frac{5}{11}$).

Ellers benytter de ivrigt de Rettigheder, de har. Virksomst er de næsten paa kirkeligt Omraade. I Januar fremkom deres Fremmedmenigheder med et Ønske om at faa Kidskelund Skole til Gudstjenester, skønt der fra Folkekirkens Side aarlig holdes 15 tyske Gudstjenester i Sognekirken. Præsten og Sogneraadet afslaar det. Det var da heller ikke Folk i Kidskelund, der ønskede det. (H. $\frac{21}{1}$). De tyske Fremmedmenigheder, som i Almindelighed fejlagtigt kaldes Frimenigheder, holdt i Marts Gudstjenester 25 Steder i 19 Sogne mod Aaret før 13 i 12 Sogne. (H. $\frac{22}{3}$). En ny saadan Menighed dannedes i Graasten med Wassner som Præst. (H. $\frac{16}{4}$). I November holdt Tyskerne saavel fra Fremmedmenighederne som fra den danske Folkekirke et fælles Menighedsmøde i Aabenraa, hvor Braren og Lausen advarede imod Splittelse, mens Pastor Horstmann betegnede den kirkelige Tilstand i tysk Tid som næsten ideel. (H. $\frac{12}{11}$, $\frac{14}{11}$, $\frac{21}{11}$). Tidligere havde han paastaet, at Præsterne den Gang holdt sig neutrale i politisk Henseende.

I S. Vilstrup indviedes en tysk Privatskole med 49 Elever. (H. $\frac{8}{3}$). Kort Tid senere forlangte deres politiske Ledelse Eksamensret for deres Realskoler, Adgang for tyskuddannede Lærere og Refusion af Udgifterne for de Forældre i Tønder, der sender deres Børn i den tyske Realskole i Stedet for i Statsskolen. (H. $\frac{15}{3}$, $\frac{18}{3}$). Ogsaa Røding fik en tysk Privatskole med 20 Elever. (H. $\frac{6}{5}$).

I Sønderborg aabnedes et tysk Bibliotek (H. $\frac{7}{11}$). Den tyske Haandbog i det slesvigske Spørgsmaals Histo-

rie giver en overfladisk og vildledende Skildring af Marinus Hansens Forhold. (H. ⁸/₁₁).

En Langelænder, Eggert, i Felsted, der havde en Gaard i Forpagning, demonstrerede ved at save Flagstangen ved Gaarden om og prale offentligt af det. (H. ¹⁹/₁, ²⁹/₁). Ved et tysk Møde paa Jejsing Banke demonstreres der med sl.-holst. Flag. (H. ³⁰/₈).

Corn. Petersen faar ved et Møde i Aabenraa et Tusinde Mennesker til at henvende sig til »vor Konge og Hertug« og bl. a. kræve Selvstyre for Nordslesvig. (H. ¹/₈). Han fik senere Audiens hos Kongen, men henvises til Lovgivningsmagten. (H. ¹⁵/₈, ¹⁶/₈). Han er i Pengetrang. (H. ²⁰/₈).

Pastor Schmidt er jævnlig fraværende i Folketinget. (H. ¹⁹/₇).

I Juli aflagde Præsteseminariet i Preetz Besøg i flere nordsl. Byer samt Askov og Ribe. (H. ²⁹/₇).

Tyskerne i Løgumkloster vil ikke lade Børnene gaa til Gymnastik i Forsamlingshuset. (Av. ¹/₁₁).

d) Dansk i Nordslesvig.

Paa Foreningens Omraade har der været livligt Røre med glædelig Stilen mod Samling af Kræfterne. Skoleforeningen fik Støtte ved Genoprettelsen af S. S. i Kolding og maaske lignende andre Steder. (H. ¹⁷/₁). Skole-, Sprog- og Grænseforeningen samt danske Foreninger Syd for Grænsen vedtog at samles hvert Aar for at drøfte fælles Opgaver. (H. ³¹/₁). Senere nedsatte de et Udvalg paa 6 Medlemmer til Fremme af Samarbejdet. (H. ¹²/₁₀). Sprogforeningen havde ved Nytaar 2486 Medlemmer og har uddelt 11,439 Bind. Skoleforeningen har 12,546 Medlemmer i Nordslesvig, og 3912 i det øvrige Land. Den har støttet 308 Elever og givet 31,000 Kr. til Ungdomsskole Syd for Grænsen. (H. ⁴/₇). Dansk Samfund for Sønderborg havde ²³/₉ 900 Medlemmer. (H. ²⁴/₉). Sønderjydsk Idrætsforening har haft Tilgang af 1684. (H. ¹⁴/₃). Sønderborg Borgerforening holder 70 Aars Jubilæum. (H. ⁶/₄).

Et nyt Forsamlingshus indviedes i Uge. (H. ¹⁵/₈). »Frej« i Christiansfeld solgtes for 41,000 Kr. (H. ⁵/₁₂). En Basar til Støtte for Tønderhus gav 5800 Kr. (Av. ²/₂, ⁵/₂, ¹⁵/₂). Højskolehjemmet i Haderslev holdt 25 Aars Jubilæum. (H. ²⁰/₁, ²⁵/₁). I Tønder indrettedes et dansk Kontor. (H. ²¹/₁₁).

Af Møder skal særlig nævnes de mange Afstemningsfester (H. $11\frac{1}{2}$) og Genforeningsfester (H. $16\frac{1}{6}$) og et stort nationalt Ungdomsmøde i Sønderborg. (H. $24\frac{1}{10}$) og et to Dages nationalt Stævne samme Steds 23^9 og 24^9 .

Som sædvanlig aflagde Kongen et Besøg hernede (H. 23^5) og i September var 500 Sønderjyder paa Besøg i København (H. 23^9).

I Tønder ankede de danske Byraadsmedlemmer over, at Borgmesteren forelagde Sagerne paa Tysk. (Av. $13\frac{1}{2}$, 13^3). Af 46,000 Stednavne er de $\frac{2}{3}$ renskrevet paa Dansk i Jordebøgerne. (H. 5^9).

3. Politik.

I Politikken har kun Selvstyret været gjort sig bemærket. Gaardejer Kylling blev smidt ud fra »Bondens Selvstyres« Generalforsamling. (H. $7\frac{1}{1}$). En af Cornelius Petersens vilde Planer var at danne en Selvstyreforening med 2 Kroners Aarsbidrag. Den skulde saa ved Tvangs salg købe Medlemmers Gaarde for 1 Krone og udlaane dem til Ejerne, hvis Gæld skulde sættes ned. Enhver, der paa Statens Vegne gik ind i en saadan Gaard, skulde erklæres for fredløs. (H. 13^1). Processen mod de 3 Selvstyrelojtnanter (Se 1926) begyndte 17^1 i Sønderborg. De blev frikendt. (H. 17^1 , 18^1). I Marts kom Cornelius Petersens Sag for Fornærmelse mod Stauning for Højesteret. (H. $10\frac{1}{3}$).

4. Samfundsforhold.

Folketallet er i jævn om end ikke stærk Vækst. Det var uden Militær

	1920	1927
i Haderslev	13,211	14,308
i Aabenraa	7,834	8,627
i Sønderborg	7,760	10,281
i Tønder (1921)	5,015	5,550

Fødselshyppigheden er betydelig større end i Byerne i det øvrige Land, men Dødeligheden er ogsaa meget større, dog i stadig Aftagen siden Genforeningen. Fødselsoverskuddet er i Haderslev og Aabenraa vokset stærkt fra 1922 til 26, i Sønderborg lidt; i Tønder er det sunket lidt. (H. $31\frac{1}{12}$). I Løbet af 1927 sank Folketallet i Tønder med

144 (Av. $^{22}/_{11}$) mens det i Haderslev steg med 212 (H. $^6/_{12}$).

Til Amerika udvandrede der 1864—1914 30,000 Sønderjyder. (H. $^{26}/_1$). Et københavnsk Forsøg paa at danne en Koloni af Thyboer paa Tønderegnen mislykkedes. (H. $^4/4$).

Derimod skrider Udstykningen ellers godt fremad. (H. $^{26}/_1$, $^{15}/_3$, $^{16}/_3$, $^4/_{11}$, $^{25}/_{11}$, $^{20}/_{12}$, $^{20}/_{12}$). I alt oprettedes 70 ny Husmandsbrug i 1927, ca. 400 paa tilsammen ca. 3000 ha siden 1922. (H. $^{31}/_{12}$).

Mod Slutningen af Aaret var Arbejdsløsheden som sædvanlig igen stærkt stigende. Den omfattede lige til Jul 1925 i Haderslev, Aabenraa og Tønder Amter eller 443 flere end 14 Dage for. (H. $^{10}/_{12}$, $^{24}/_{12}$). I disse 3 Amter svarer den omtrent til de nørrejydske, derimod er den i Sønderborg Amt betydeligt højere. (H. $^{16}/_2$). I Haderslev lod en Del arbejdsløse sig desværre henrive til et Overfald paa Medlemmer af Byraadet. (H. $^{16}/_2$, $^{18}/_2$, $^{20}/_4$).

Sundhedsforholdene lader endnu en Del tilbage at ønske. Sygeligheden er større i Sønderjylland end i det øvrige Land. Sygekasserne er derfor vanskeligt stillet (H. $^7/4$, $^8/4$). Aabenraa Amt har den største Tuberkulosedødelighed i Danmark. (H. $^7/6$). Af Sygeplejeforeninger er her 19. (H. $^{23}/_4$). I Haderslev Amt udvides Sygehuse ne for 700,000 Kr. (H. $^{29}/_3$, $^{25}/_5$) og Haderslev Byes for 28,000 Kr. (H. $^{10}/_{12}$) og i Aabenraa vil Tuberkulosehospitalet blive fortsat. (H. $^{24}/_{11}$). Centralforeningen af Sygekasser i Sønderjylland omfatter 105 med 71,809 Medlemmer. (H. $^{26}/_7$). De ønsker Sygehustaksterne nedsat. (H. $^{27}/_7$). Den nordsl. Kvindeforening har et Hvilehjem, to Børnehjem og et Sinkehjem. (H. $^{30}/_5$). Paa Helsehjemmet var der 1926 318 Børn, deraf 96 fra Mellemslesvig. (H. $^{22}/_8$). Det fik en ny Bygning overdraget af Sønderj. Fond. (H. $^{12}/_6$). Nordslesvigsk Børneasyll holder 50 Aars Jubilæum (H. $^6/4$) og faar en Gave paa 2500 Kr. (H. $^{10}/_4$). To tyskuddannede Tandlæger faar Ret til at praktisere. (H. $^{25}/_5$). Homøopaterne kræver det ogsaa. (H. $^{27}/_5$).

Kautionister beder om, at Hjælpen til Landmændene ogsaa maa komme dem til gode. (H. $^{12}/_1$). Sønderjydske Brugsforenings Konkursbo bliver endelig opgjort, og Kreditorerne faar deres Tilgodehavende. (H. $^{28}/_6$). Fattiggårdene staar omtrent tomme. I Tønder Amt er der 17 med 20 Alumner. (H. $^{14}/_7$).

Lø Herreds Brandforsikring har blandt sine 2508 Forsikrede haft 21 Brandskader til 108,202 Kr. (Av.

^{5/3}). Det brænder hyppigst i Sønderjylland og i Ringkøbing Amt. (H. ^{27/8}). Med Hensyn til Brandværn er Sønderjylland godt stillet. Det første frivillige dannedes i Sønderborg 1877. (H. ^{7/9}). Det har nu 333 Medlemmer. (H. ^{12/9}).

5. Erhverv og Økonomi.

a) Landbrug.

Juvrediget paa Rømø blev i 1927 saa vidt færdigt, at det kunde beskytte Engene mod Havet. Endnu en Gang blev de dog oversvømmede inden det sidste Hul lukkedes, nemlig ^{23/4}. (H. ^{25/4}). En Stormflod i Oktober 26 havde beskadiget det en Del. (H. ^{8/3}). Med dette Dige er det sidste Stykke af egentlig Marsk i Sønderjylland beskyttet. Havnebydiget, der er færdigt, har kostet 131,937 Kr. og skal endnu forstærkes for 20,000 Kr. (Av. ^{17/3}). Digerne paa Rømø beskytter nu tilsammen 1163 ha. (Av. ^{15/8}).

I Foraaret toges rigtig fat paa Arbejdet til Afvanding af Marsken ved Tønder. (Av. ^{29/4}). Udført var ved den Tid allerede Højer—Emmerlevdiget (Av. ^{29/4}) og en Del af Arbejdet i Sejersbækdalen. (Av. ^{6/5}). Det viser sig, at Vidaaen ikke kan bruges som Afvandingskanal, da Jorden omkring den er for løs. (Av. ^{1/7}). Vandstanden vil her blive holdt $1\frac{1}{2}$ m under Terrænet. I det Øjemed skal 75 % af Nedbørsmængden pumpes ud. (Av. ^{10/12}) Af Drænpa-
n-
planer i Tønder Amt er der udarbejdet 68 paa 380 ha, og meget af dette fuldført samtidig med andet tidligere planlagt. (L. 1927 S. 167).

Landvindingen, der siden Bygningen af Dæmningen til Sild, har været stor Nord for denne (Av. ^{30/7}) fremkaldte Tanken om en lignende Dæmning til Rømø, som dog Sagkundskaben maa fraraade. (Av. ^{15/11}). Paa hele Sønderjyllands Vestkyst har Vindingen i de sidste 700 Aar været større end Tabet. (H. ^{9/5}).

Træplantning skrider godt fremad paa Vestkysten. 3 Plantager paa tilsammen 24 ha er opstaaet (H. ^{7/8}) og senere efterfulgt af endnu 2 paa ca. 15 ha. (Av. ^{8/9}). Den største bliver dog anlagt paa Abild Hede, hvor Tønder By købte 60 ha for 6750 Kr. til Tilplantning ved Hjælp af Arbejdsløse. (Av. ^{20/8}, ^{1/10}, ^{25/10}, ^{1/11}).

Af Sønderjyllands 386,788 ha er 286,000 under Kultur. (H. ^{12/9}). I 1926 faldt hele Udvidelsen af Danmarks dyrkede Areal, 5000 ha, paa Sønderjylland. (H. ^{7/11}). I Mar-

sken Syd for Hojer anlægges en Forsøgsgaard. (Av. ²/₇).

Af Slagterierne har det i Sønderborg haft størst Vanskelighed at kæmpe med. En Del af dets Gæld maatte overtages af Andelshaverne, hvorved dets Regnskab forbedredes med 100—120,000 Kr. aarlig. (H. ³/₁). Det har i 1926 behandlet 58,678 Svin, 20,000 flere end i 1925. (H. ²¹/₃). Graasten Slagteri har modtaget 35,805 Svin. Det har nu 801 Andelshavere. (H. ¹⁹/₂). Vojens har slagtet 20,270, (H. ¹⁴/₃), Aabenraa, 56,805. (H. ³/₁₂). Skærbæk 23,551, Tønder 25,151, Bylderup-Bov 25,046 (Medicinalberetningen for Tønder Amtslægekreds for 1927).

Af Fornyer i Mejerierne er i 1926 sket en Nybygning i Uge, Ombygning i Bylderup, Udvidelse i Arnum, ny Bestyrerbolig i Ketting. (H. ⁶/₁). Tekniske Forbedringer er kun faa og smaa. (L. 1927 S. 27). Mælke mængden er steget 3—4 %, Smørret med ca. 5 %. (H. ¹¹/₃, L. 1927 S. 10). Paa den jydsk Mejeriindustri i Fredericia naaede Haderslev Amt højest op. Derefter Sønderborg Amt. Aabenraa er Nr. 6 og Tønder det daarligste. (H. ²/₄, L. 1927 S. 220). 133 Mejerier havde 1925 240,234,000 kg Mælk, 1926 244,980,000. (L. 1927 S. 158).

Sønderjydsk Smørekseportforening solgte 1926 49,776 Dritler, deraf 39,554 til Tyskland, (H. ²⁴/₁). Haderslev Smørekseportforening solgte 20,000 Dritler, deraf 68 % til Tyskland. (H. ⁴/₂). I ³/₄ Aar solgte Sønderjydsk Smørekseportforening 30,477 Dritler. Mængden var steget med rigelig 10 %. (H. ²⁴/₁₀). Andelssmørekseportforeningen i Sønderborg i 11 Maanedre 46,707 Dritler (1201 Fremgang). (H. ⁷/₁₁). Den i Haderslev i 9 Maanedre 16,308 Dritler (H. ¹⁰/₁₁) og Tønder Smørsalgforening solgte 9182 Dritler. (Av. ²⁷/₁₁).

Sønderjydsk Fællesledelse af rødt dansk Malkekøkvæg har nu virket i 6 Aar. Antallet af kontrollerede Køer er i den Tid tidoblet, nemlig 2246. Der er 500 kg Mælk Fremgang pr. Ko og 20 kg Smør. Medlemsantallet er nu 220. (H. ¹⁹/₁). Sønderborg Amt staar som Nr. 1 blandt de jydsk Anter med Hensyn til Mælkemængde. Dog er Fedtprocenten endnu for lille. (L. 1927 S. 6).

Fællesledelsen af Avl af hollandsk Malkekøkvæg har haft 1459 Køer under Kontrol. Deres Ydelse er sidste Aar gaaet frem med 13 kg Mælk, 0,03 % Fedt og 1,8 kg Smør pr. Ko. (H. ¹⁷/₃).

Antallet af Køer er siden 1920 steget med 22 %, hvilket dog ikke naar Stigningen i hele Danmark i samme Tid, 24 %. Mens det fra 24 til 25 gik 0,3 % tilbage her i

Sønderjylland, er det fra 25 til 26 steget fra 96,004 til 100,906. Studeantallet er taget stærkt af. Endnu er dog Mælkeproduktionen langt tilbage: kun 792 kg pr. ha mod 1227 i hele Landet. Sønderborg Amt staar dog med sine 1557 kg pr. ha langt over Landsgennemsnittet og er det rigest ydende i hele Landet. Til Gengæld er Tønder Amt det daarligste (L. 1927 S. 202). Antallet af Køer pr. ha er da ogsaa for lille henede nemlig 30 mod 43 i hele Landet. Ogsaa her staar Sønderborg Amt godt nemlig med 50 mens Svendborg Amt som det bedste i hele Landet har 59. (L. 1927, S. 61). Koantallets Vækst er fortsat ogsaa ind i 1927. Den 15. Juli var det steget til 105,055. Af Hornkvæg var der i det hele 296,622, af Heste 34,875. (H. $\frac{7}{10}$).

Mund- og Klovsygen ophørte i Maj. (H. $\frac{22}{11}$). En Del Køer er derimod bleven slaæet ned paa Grund af Yvertuberkulose. Af disse fandtes de 25 % i Tønder Amt. (H. $\frac{13}{12}$).

b) Industri og Haandværk.

Det meste ny paa Industriens Omraade er foregaaet i Elektricitetsforsyningen. Paa Højspændingsværket er Forbruget i 1926 steget stærkt, med 25 %. Det har frembragt 6,769,450 Kwh og afskrevet 815,000 Kroner paa Anlægskapitalen. (H. $\frac{7}{3}$). Sønderborg og Aabenraa Amters Elektricitetsforsyning har ligeledes haft Fremgang, 9 % til Lys og 21,5 % til Kraft til Landbrug, 1,6 % til Haandværk. (H. $\frac{15}{3}$). »Sønderjyllands Vestkyst« har haft 67000 Fremgang i Salget af Kwh (Av. $\frac{15}{3}$) Haderslev Næs' Elektricitetsselskab har faaet 17 % forøget Tilslutning. (H. $\frac{12}{4}$). Tyrstrup Herreds har solgt Strøm for 144,195 Kroner. (H. $\frac{26}{3}$). Af Betydning har det ogsaa været, at der opnaaedes Forlig mellem Højspændingsværket og Værket i Haderslev. (H. $\frac{2}{5}$, $\frac{12}{5}$). Ligeledes at Højspændingsværket skal levere Kraft til Afvandingen ved Tønder til 60,000 Volt. (H. $\frac{30}{11}$).

Ellers kan nævnes, at Sønderborg Olfabrik nedskriver sin Aktiekapital fra 800,000 til 40,000 og udvider den derefter til 1,125,000 (H. $\frac{22}{6}$) og Aktiebryggeriet i Tønder har opnaaet 14,609 Kr. Overskud. (Av. $\frac{29}{3}$).

c) Handel og Skibsfart.

Havneindtægterne i 1925-26 var i Haderslev 202,000 Kr., i Aabenraa 208,500, i Sønderborg 275,000 Kr. (H. $\frac{5}{4}$) Hav-

nedybden er i Haderslev 6,5, i Aabenraa og Sønderborg 7,5 og i Graasten 5,0 m. (Av. $1\frac{5}{8}$). Der indgik i April Kvartal 27 i Haderslev Havn 653 Skibe, i Aabenraa 366, i Sønderborg 996, i Graasten 822. (H. $2\frac{2}{7}$). I Juli Kvartal var Tallene 676, 380, 1146 og 951. (H. $6\frac{1}{12}$). Færdslen paa Aabenraa Havn er i Voksen. (H. $3\frac{1}{12}$). Selv i den lille nys udvidede Havn ved Augustenborg indgik der i 1925 488 Skibe. (H. $2\frac{2}{7}$). Fra Graasten Havn, der holdt 70 Aars Jubilæum $\frac{8}{3}$ (H. $\frac{8}{3}$) er der betydelig Kvægdudførsel, undertiden 5—600 Stykker om Ugen. (H. $7\frac{1}{8}$). Derimod maatte Graasten Paketfart likvidere og udbetale 25 % til Aktionærerne. (H. $3\frac{0}{4}$).

Ved Aabenraa Havn fuldførtes et Tankanlæg til 2400 kbm Olje. (H. $\frac{8}{4}$). Ligeledes er der anlagt et saadant ved Tønder til 150 kbm. (Av. $1\frac{1}{8}$). Tønder glæder sig i det hele over voksende Omsætning. (Av. $\frac{9}{4}$) I Haderslev sluttede de to Trælasthandlere, Hansborg og Haderslev Trælasthandel, sig sammen. (H. $1\frac{9}{10}$).

d) Pengevæsen.

I September 1927 dukkede en tysk Kreditanstalt under Ledelse af Advokat Vogelgesang i Haderslev op som en ny Faktor i sønderjydske Pengevæsen (Se Sønderj. Aarb. 1927 S. 301). Det viste sig snart, at den var tænkt som et Kampmiddel mod Danskheden. Ikke alene laante Hr. Vogelgesang ret rigeligt Penge ud til Tyskere og indførte Forkøbsret paa deres Ejendomme, men han hindrede ogsaa danske Folk i at købe Gaarde. (H. $1\frac{7}{4}$). Han antoges at have 5 Millioner M. til Raadighed (H. $1\frac{8}{4}$) og arbejdede især i Grænsedistriktet. (H. $2\frac{4}{4}$). Han vilde dog ikke vedgaa, at hans Arbejde var danskfjendtligt. (H. $2\frac{7}{4}$). Han sagdes at have 1500 Ansøgninger liggende. (H. $3\frac{1}{4}$). Formaalet med Virksomheden sagdes at være at finansiere Nordslesvig i Løbet af 10 Aar, for saa at trække det til Tyskland. (H. $2\frac{2}{2}$). Vogelgesang selv sagde ved Lejlighed: »Vi kan ikke finde os i, at rigsdanske kommer her ned og køber Gaarde. Om 10 Aar har vi selv Ungdom nok til at dyrke Jorden«. (H. $\frac{4}{2}$). Indtil April skal han have udlaant 4 Millioner. (H. $\frac{8}{2}$). Han giver ogsaa Laan til tyske Studerende mod at de lover at søge deres Virksomhed i Nordslesvig. (H. $1\frac{5}{2}$). $\frac{1}{4}$ skal han have udlaant $5\frac{1}{2}$ Millioner som han skal have faaet fra Thüringer Bank. (H. $\frac{3}{4}$). Hans Aktiekapital udvidedes snart fra 45.000 til 495.000 Kroner,

og Ahlmann i Kiel og Ohrt i Flensborg traadte ind i Bestyrelsen. (H. ²¹/₄). I Maj overtog han Raifeissenkassen i Tinglev. (Av. ¹⁰/₆). Fra ¹/₄—¹⁵/₆ udlaante han 280,000 Kr. til 45 Laanere. (H. ¹⁸/₄, ¹⁹/₅). Særlig stort blev Udlaanet i Maj nemlig 663,000, mod 22,000 i April. (H. ⁴/₆). En af Følgerne af hans letsindige Laanepolitik var, at han maatte overtage Skovgaard ved Aabenraa for 109,000 Kr. (H. ²³/₆). Med Maj havde Udlaanet foreløbig kulmineret men ¹/₈ var det dog i alt steget til 1,048,255, fordelt paa 143 Laan. (H. ²⁵/₈). I August kom yderligere 77,700 til paa 15 Laan. (H. ¹/₆), i September 12 Laan paa 38,820 Kr. (H. ⁶/₁₀), i Oktober 13 paa 77,800 Kr. (H. ⁹/₁₁) og i Novbr. og Decbr. 32 paa 250,850. (H. ³¹/₁₂). De førstnævnte Milliontal er altsaa for store.

Det var alligevel en ivrig Virksomhed med store Midler, der bragte mange Mennesker i Afhængighed af tysk Kapital. Det kunde ikke gaa upaaagtet hen fra dansk Side. Den ²⁴/₁ oprettedes da »Landeværnet« (H. ²⁵/₁) der straks fik Tilslutning fra hele Landet. (H. ²⁶/₁ Grv. 93) og i Løbet af faa Dage naaede op over en halv Million (H. ³¹/₁) aabnede Kontor i Tinglev (H. ¹/₂, ²/₂) og tog ivrigt fat paa at hjælpe. Inden 14 Dage var der alene i Sønderjylland tegnet over ¹/₄ Million i Indskud. (H. ⁷/₂, ¹⁰/₂, ²¹/₂). Ogsaa Norden Aa tegnedes store Beløb. Alene »Berlingske Tidende« havde inden en Maanedes Forløb indsamlet 497,000 Kr. (H. ²³/₂) og der var ialt indbetalt 722,000 til »Landeværnet«s Kontor. (H. ²⁴/₂). Da »Landeværnet« holdt sin første Generalforsamling, var der alene i Sønderjylland tegnet 240,000 af 1600 Medlemmer (H. ²/₃) og 3 Maaneder senere havde det ydet Støtte i over 300 Tilfælde. (H. ¹⁵/₆). Midt i August havde det udlaant ¹/₄ Million til 400 Laanere (H. ²⁶/₆), og inden Aarets Udløb havde det anvendt 1.6 Millioner. (H. ³/₁₂).

For at imødegaa den Nød, der raadede her i Landsdelen, især i Landbruget, vedtoges der nogle Love, der paa ny stillede betydelige Midler til Raadighed (H. ²²/₂, ²³/₂, ²⁶/₂ Grv. S. 62). Ved dem oprettedes et Hypoteklaanefond (H. ²⁷/₁, ²⁸/₁), der hurtigt fik en Mængde Begæringer om Laan (900 paa 7 Mill. Kr.), mens Laanekassen, der paa ny sattes i Virksomhed, samtidig fik 8000 Andragender, hvoraf 3000 bevilgedes (H. ³⁰/₁, ²/₇). Hypoteklaanefondet, der naturligvis ogsaa gav Laan til Tyskere (H. ²⁹/₁₀) bevilgede i Løbet af faa Maaneder Laan til et Beløb af ca. 4 Mill. Kr.

Haderslev Banks Omsætning gik i 1926 88 Mill. ned og udgjorde 305 Mill., men Indskuddene i den var vokset 281.000 Kr. (H. $^{28}/_2$). Desværre kom Tønder Landmandsbank i Vanskeligheder og maatte afskrive hele sin Aktiekapital og 100.000 af Præferenceaktiekapitalen, ialt 1.1 Mill. (Av. $^{10}/_4$, $^{13}/_5$). Den blev derefter rekonstrueret, idet der af Bankerne tegnedes 800.000 ny Kapital til de 200.000, der var tilbage (H. $^{11}/_4$, $^{12}/_4$). Direktør for den blev L. R. Bybjerg (Av. $^{7}/_7$).

Indskuddene i Banker og Sparekasser har været i glædelig Vækst. I Haderslev Bank staar 8,508,713 Kr. (H. $^{28}/_2$), i Aabenraa Amts 5 Sparekasser 5,180,250 Kr. paa 4,477 Konti (H. $^{16}/_4$) i Sønderborg Amts 7 Sparekasser 14,275,248 Kr. paa 12,258 Konti (H. $^{19}/_4$, $^{30}/_7$). Frøs- og Kalvslund Herreders Sparekasse havde 200,000 Kr. Fremgang i Indskud (H. $^{20}/_6$), Sønderborg Sparekasse 881,000 (H. $^{19}/_7$), Sparekasserne i Aabenraa Amt 373,000 (H. $^{29}/_8$), Haderslev Amts Sparekasse 236,000 (H. $^{30}/_8$). I det hele er Indskuddene i Banker og Sparekasser fra Dec. 24—Dec. 26 vokset med 3,9 Mill. (H. $^{30}/_{12}$) og mens der $^{31}/_3$ indestod i Sparekasserne 1924 30.2 Mill., 26 36,2, var der $^{31}/_3$ 27 godt 41 Mill. (H. $^{31}/_{12}$).

Et barnagtigt Forsøg paa at lave Penge gjorde Corn. Petersen med sine S. O. S. Sedler, da Selvstyrekassen var tom (H. $^7/_6$).

Sparekassen for Aabenraa By nedsætter Renten (H. $^{30}/_4$).

Sønderjyllands Kreditforening ydede $^{26}/_{27}$ 552 Laan paa tilsammen 8,418,700 Kr. (H. $^{22}/_{10}$).

Til Boligbyggeriet ydede Danmarks Hypotekbank godt 3 Millioner Kr. (H. $^7/_6$).

I 1925 solgtes i Sønderborg Amt 6 Gaarde med tilsammen 133 ha (31 Tønder Hartkorn) for 11,723 Kr. pr. Tønde Hartkorn, mens de var vurderet til 9,074 Kr. (H. $^{30}/_3$).

Sidst i April foretoges Valg til Akkordudvalgene (H. $^{28}/_4$).

e) Samkvem.

De Amtsbanner, der endnu er i Drift, kæmper haardt for Tilværelsen. Bedst stillet er de alsiske. De har ganske vist givet et Underskud af 79,330 Kr. naar Forrentningen regnes med, men selve Driften har ellers givet 13,000 Kr. Overskud (H. $^{30}/_6$). Gælden ventes afbetalt

i 25—30 Aar. (H. $^{17}/_{11}$). Værre tynger Haderslev Amtsbanners Underskud, der er steget til 465,000 og i Aarene siden Genforeningen er kommet op til 3,144,224 Kr., skønt de i Drift er tredje billigste i hele Landet. Trods Underskuddet er der mest Stemning for at drive dem videre, da der kun kunde vindes 80,000 Kr. aarlig ved at nedlægge dem (H. $^{19}/_1$). I Efteraaret satte Ledelsen en Række Møder rundt om i Amtet i Værk for at drage Færdslen ind til BANNERNE igen (H. $^{19}/_{10}$).

Af Statsbanerne indviedes den fra Rødekro til Logumkloster (H. $^{3}/_{10}$). Brobygningen over Allsund skrider godt fremad (H. $^{16}/_6$).

Aabenraa Rutebilselskab afsender og modtager nu daglig 31—33 Vogne. Det har i 26 befordret 53,275 Personer og har 14,714 Kr. Overskud (H. $^{3}/_3$). Færgen Aarøsund Assens har givet lidt Underskud (H. $^{25}/_3$).

Paa Landevejene viser Tællinger stærkt voksende Færdsel. (H. $^{30}/_8$). Der ofres da ogsaa meget paa dem. Tønder Amt f. Eks. har siden 1920 aarlig brugt 1,460,000 Kr. gennemsnitlig til sit Vejvæsen. (Av. $^{31}/_3$). Den ny Amtsvej fra Sønderborg til Nørborg blev færdig og taget i Brug. (H. $^{10}/_9$).

Dæmningen til Sild, der nu leder Færdslen til Øen uden om dansk Omraade, blev færdig, og indviedes 18 (H. $^{31}/_5$, 2 , 6 Av. 26 5 $^{31}/_5$) Den har kostet 20 Mill. Mk. (H. $^{21}/_5$).

6. Kommunale Forhold.

Af alle kommunale Forhold interesserer ingen saa almindeligt som Skatterne. Heldigvis var de nedadgaaende i de fleste af Byerne. Skatteudskrivningen nedattes i Aabenraa med 133,000 Kr. (H. $^{10}/_1$) og Skatteprocenten blev uforandret 8,5 %. (H. $^{30}/_3$). De to Tal er for Haderslev 108,000 (H. $^5/_3$) og 8,4 %, 0,3 Nedgang, (H. $^{24}/_3$), Sønderborg 200,000 og 9,8 %, 1,1 Opgang. (H. $^6/_3$). I Tønder steg Udskrivningen med 15,000 og Skatteprocenten fra 8,8 til 11,6. Indtægterne var her gaaet 20 % ned, (H. $^2/_3$) i Haderslev 7 % (H. $^{24}/_3$), i Sønderborg 20 %. (H. $^{26}/_3$). I Aabenraa med 1,2 Millioner. (H. $^{26}/_3$). Ogsaa Landkommunernes Skatter er gaaet ned, i Haderslev Amt med 545,440, (H.

²⁰/₃), derimod er Amtets Udskrivning steget med 300,000 Kr. (H. ²⁰/₁₁). Gælden er ellers tyngende nok. Aabenraa har 4,078,401 Kr. (H. ⁷/₂) Tønder har bragt sine Laan ned fra 3,926,500 til 2,339,371. (Av. ¹⁰/₂). Aabenraa Amt har kun 806,250 Kr. (H. ¹⁵/₃). Haderslev Amt 3,1 Mill. (H. ²⁰/₅).

7. Menighedsliv.

Den Kommission, der var nedsat vedrørende Sammenlægningen af Præsteembeder, foreslaar ikke mindre end 21 Sammenlægninger i Sønderjylland og Ophevelse af det ene Embede i Skærbæk. (H. ²⁷/₁).

I Besættelsen af Embederne er der bl. a. sket følgende Ændringer: Pastor Matthiesen i Haderslev tager sin Afsked (H. ²⁵/₄) og Pastor Pedersen udnævnes til Præst ved Frue Kirke. (H. ¹⁵/₆) Pastor Quistgaard kaldes til Fjellstrup (H. ²⁰/₄) og Pastor Tonnesen holder sin Afskedsprædiken i Hoptrup. (H. ²⁷/₆).

Menighedsraadene Sammenslutning arbejder for Tindeafløsning. (H. ¹⁰/₅).

8. Oplysning.

En ny Skole indviedes i Skovhuse (Rønhave). (H. ⁴/₅). I Løgumkloster vilde man lade Skolerne benytte Forsamlingshuset som Gymnastiksal. Tyskerne vilde imidlertid ikke lade deres Børn gaa derhen. De øver saa i en Hotel-sal. (H. ²⁰/₁₀). Graasten Landbrugsskole har i de 3 første Vintre haft ca. 100 Elever. (H. ²¹/₇).

I Aabenraa Amt var der 4758 skolepligtige Børn mod 5130 Aaret før, deraf gik 4130 i danske Klasser. I Privatskoler og hjemme undervistes 222 paa Dansk og 364 paa Tysk. 40 dansksprogede Skoler har Tyskundervisning for 1512 af 3042 Børn. Der er tyske Privatskoler i Aabenraa, Bedsted, Bov, Graasten, Løjt og Uge. (H. ⁷/₄).

I Tønder Amt findes 100 offentlige Skoler, deriblandt 19 tyske Skoleafdelinger. Af de 109 Lærere og Lærerinder har 63 tysk Uddannelse. Der findes 4865 skolepligtige Børn mod 6551 ³¹/₁₂ 22. 4640 gaar i offentlig, 225 i private Skoler. I de 19 tyske offentlige Skoler gaar 903, i de 5 pri-

vate 80 Elever. De tyske Elever udgør samme Procentdel som hele Tiden siden 1922. (H. $11/4$).

I Sønderborg Amt er der 52 danske Skoler og 3 tyske. Af de 151 Lærere er 61 tyskuddannede. Af de 4530 Børn gaar 3980 i dansksprogede Klasser. Tysksprogede Afdelinger findes i Augustenborg, Broager og Sønderborg. (H. $11/4$).

I Haderslev Amt er der 106 Skoler, deraf 2 tysksprogede, 7276 Børn (hvoraf 460 i tyske Skoler) mod 9454 i 1921. Det tyske Antal er 5,8 % mod 6,2 i 1921. (H. $10/9$).

Den danske Skole i Tønder har saamange Børn at begynde med som aldrig før, nemlig 62. (Av. $5/7$).

Sønderjydsk Lærerforening udtaler Ønske om at faa Amtsskolekonsulenterne fast ansat. (Av. $16/6$. H. $20/7$).

Fra Tønder Seminar dimitteredes 25, fra Haderslev 27 Lærere. (H. $17/6$, $20/6$).

Af Studenter dimitteredes 21 fra Sønderborg, 27 fra Haderslev, 10 fra Tønder og 9 fra Aabenraa. (H. $28/6$, $30/6$).

Tønder Bibliotek har udlaant 27,807 Bind (Av. $3/2$), Landsbiblioteket 61,363 (H. $9/5$), i Sønderborg 35,625, (H. $12/5$), Haderslev 50,625 (H. $8/11$). Bibliotekerne har henholdsvis 5,750, 19,037, 12,750 og 9,036 Bind. (H. $15/11$, $26/6$). Statstilskuddet til alle sønderjydske Biblioteker var 67,905 Kr. (H. $17/8$).

Historisk Samfund for Sønderjylland, der har 582 Medlemmer, krævede paa sit Aarsmøde det sønderjydske Arkivdepot omdannet til Landsarkiv. (H. $12/9$). Nogle og fyrrø Historikere støtter senere Tanken og opfordrer Undervisningsministeren til at sætte Omdannelsen i Værk hurtigst muligt. (H. $19/10$).

Kloppenborg Skrumsagers Stykke »Landeværn« spillede $23/6$ første Gang. (Av. $25/9$).

9. Ret og Forvaltning.

Blandt Retssager af mere eller mindre almen Interesse kan nævnes Cornelius Petersens Fornærmelse

mod Statsminister Stauning. Han var bleven idømt 2000 Kr. i Bøde, som Højesteret stadfæstede. (H. $^{10}/_3$, $^{11}/_3$). Han blev $^{2}/_7$ indsat til Afsoning (H. 2_7) men under stor Demonstration den $^4/_7$ sat paa fri Fod, efter at Bøden var betalt. (H. $^4/_7$). Han var ogsaa indviklet i Jørgen Petersens Støvleaffære, i hvilken denne blev frikendt for falsk Forklaring. (H. $^{11}/_5$, $^{16}/_5$ $^{19}/_7$).

I April angreb en Selvstyremand, Thomsen paa Skovgaard ved Graasten, Kongens Foged efter en Tvangsauktion. (H. $^9/_4$, $^{11}/_4$). Corn. P. havde ophidset ham til det. (H. $^{12}/_4$). Thomsen fik 4 Maaneders Fængsel. ($^{30}/_4$, $^8/_6$).

Ved en Skyttefest i Hojer fornærmer Lærer Petersen en Politibetjent. (Av. $^{27}/_7$, $^{12}/_8$). Han idømtes derfor 60 Dages Fængsel flere andre fik mindre Fængselsstraffe (H. $^7/_10$) og blev suspenderet. (H. $^7/_11$).

Nogle Arbejdsløse i Haderslev overfaldt et Par Byraadsmedlemmer paa Gaden (H. $^{15}/_2$, $^{10}/_3$, $^{12}/_3$) og blev idømt Bøder fra 25—100 Kr. (H. $^{13}/_4$, $^{20}/_4$).

Vogelgesangs Forkøbsret til de Ejendomme, han satte Penge i, blev underkendt ved Retten. (H. $^{27}/_5$).

Der fremsættes Forslag om, at Ordenspolitiet i Sønderjylland skulde overtages af Kommunerne. (H. $^{23}/_6$). Den nuværende Ordning bibeholdes imidlertid til 1936. (H. $^{15}/_{10}$).

En Overgendarm lod sig henrive til at true Kongens Foged med Vaaben. (H. $^{28}/_6$). Han idømtes 300 Kr. i Bøde. (H. $^{10}/_9$, $^{14}/_9$).

10. Personlige Forhold.

Pastor Tolderlund Hansen i Fjelstrup døde $^{17}/_1$. Møller Jacobsen i Brøns $^{1/2}$. Lorenz Jepsen i Valsbøl $^{18}/_2$. Hans Ludvigsen i Nybøl 2_4 . Tandlæge Axel Carstens i Hørsholm $^2/_4$. Landsretspræsident Ricard i Sønderborg $^5/_5$. Lektor Langla i Tønder $^{25}/_4$. Skibsrheder P. Mærsk Møller i Svendborg $^9/_2$. Fru Cathrine Stamp i Ullerup $^{29}/_8$. Frk. Alexandra Johannsen i Flensborg $^{29}/_8$. Maler A. P. Sørensen i Rødding $^{18}/_{11}$. Marie Jensen i Haderslev $^{22}/_{11}$.

$^{22}/_8$ fejrede J. H. Schmidt, Vojensgaard, 70 Aars Fødselsdag, $^{19}/_{11}$ blev Erich Schljakier 60 Aar.

11. Andre Sager.

H. V. Clausen fortæller om Jordkampen. (H. ³¹/₁). Olgerdiget i Uge Sogn findes. (H. ¹/₆, ⁹/₆, ²/₁₁). J. P. Junggreens 100 Aarsdag. (H. ¹³/₆).

